

Gyermekeink nyilvános szerepeltetése .

Írta: Dr. SALGO JAKAB, egyet. m. tanár.

A jelen kegyetlen időben, mikor nemcsak az élő nemzedék munkaerejét és egészségét sok időre kiható veszély és mélyre menő károsodás éri, hatványozott aggodalommal, gondteljesen fordul tekintetünk a jövő nemzedék felé. Mivé lesz a mostan fejlődő gyermekserreg és milyen lesz az óriási harcoktól, nélkülözésektől kimerült hazatérők progeniturája? Hogy a most élő gyermekserregre a nyomasztó légkör, a felnőttek olyannyira megváltozott lelkivilága, a szenvedélyek általános fölkorlácsolása és az etnikai érzések leszállása a legkárosabb kihatással van, az kétséget nem szenved. Hogy úgy a házi, mint az iskolai tanítás és nevelés megszorítása ezt a hatást még fokozza, szintén bizonyos. Hiszen csak nézni kell a kelletténél szabadabb ifjú sereget, hogy tisztában legyünk avval, hogy a háború okozta tökéletlen tanítás és meglazult fegyelem a legnagyobb veszedelemmel fenyegeti a most felcseperedő ifjúságot és vele együtt természetesen a legközelebbi generációt.

Erre nézve csak egy igen jellemző tényre akarunk rámutatni a felsőbb tanítás köréből.

A háborús bonyodalmak némely tekintetben különböző hatóságoknak csodálatos könnyebbségeit és megértő elnézését szükték. így pl. a házasságkötés rendes megnehezítését és nehézkességét a háború viharja mintha elsöpörte volna, amin nincsen sajnálni való. De hogy ugyanez az elnézés és könnyedség, hogy ne mondjuk: könnyelműség a felsőbb tanulmányok, a főiskolák képesítő szigorú vizsgálati kiörül is kimondott akarattal megnyilvánul, hogy a tudatlanság és tehetetlenség a világháború tüze mellett főzi meg kis leveskékét, ez már a társadalom rovására megy és annak mindenféle érdekeit a jövőben nagyon is sértheti és bizonyára sérteni is fogja.

A fiatal csemetéknél ez a veszedelem még nagyobb. A felügyelet lanyhasága, a fegyelem megbontása lehetetlen, hogy kiköszörülhetetlen csorbát ne ejtsen a fiatalok egész szellemi életük fejlődésén. Hogy a nyomor, a bizonytalanság, a legszélsőbb kedélybeli ingadozások és mozgalmak a felnőttekben, szülőikben és tanítóikban mélyen érinti a fiatalokukat, nevezetesen azok lelki világát, azt bizonyítani sem kell. Hogy a magukra hagyott fiatalok éppen életük megalapozásában, testi és lelki fejlődésük legviharosabb szakában súlyos és kétségbeejtő szükségállapotba sodortatnak, az kézen fekvő dolog. De a tehetősebb körökben is okvetlenül kell, hogy szedje áldozatait a fiatalság közt, ahol pedig legalább megvan a lehetőség, hogy a hiányokat pótolják. Mert ami pusztítást a szűkebb életviszonyok közt élőknek a gond, a megélhetés hatványozott nehézsége, a nyomor és ekzisztenciájuk kétségessége végbevisz, azt az u. n. magasabb körökben a világháború szörnyű fejleményei által fölkorlácsolt, burjánzó hiúság bősége- sen meghozza.

Jól tudjuk, hogy hiúság nélkül nagyon szűken mérnék a jótékonyságot. És azért helyeselnék is az ártalmatlan emberi gyengeségek kielégítését a jótékonyság terén szerzett érdemek megjutalmazásáért. Ami az embernek szívét és érzelmeit a jótétemény, a könyörület, a szolgálatkészség felé vonzza, azt mind melegen üdvözljük. még ha a háttérben egy kis önző

hiúság képezi a mozgató erőt. De ezt is csak addig és annyira, ameddig és amennyire a magasabb érdekeket nem sérti. De ahol a jótékonyági buzgalom a legközelebbi és családfenntartási kötelesség rovására érvényesül, ahol a mások nyomora elfojtja a saját hozzátartozók iránti kötelező gondoskodást, ott a hiúság nagyon közel áll a háborúhoz; ott az ártalmas jótékonyági láz kezdődik. Ahol pedig az anya jótékonyági működése közben megfélelkezik a saját gyermekeinek jólétéről; ahol a serdületleneket az anya maga, a hiúság nagyobb dicsőségére, befogja az aktuális jótékonyági mutatóanyagok igájába, ott már háborútról sem beszélhetünk, mert ez már egyenes bűnözés. Ennek csak az az egyedüli mentsége, hogy az illetők nem tudják, hogy mit csinálnak. Mert már maga a serdülőknél gyakori nyilvános szerepeltetése, valamely kicsi, vagy nagyobb tehetségük fitogtatása és produkálása a nagy piacon, hamis érzelmek és kölcsönvett gondolatok több-kevesebb illetlen, vagy legalább a gyermekhez nem illő gesztusok kíséretében, csak a gyermek lelki életének megkárosítását okozhatja.

Előttem fekszik az »Uránia magyar tudományos színház«-nak egy legújabb plakátuma, mely szerint egy, természetesen jótékonyági célból rendezett, »művész előadás« a közreműködő gyermekcseregben egy három- és egyhárom éves leánygyermek is szerepel. El akarom hinni, hogy a közreműködők csupa nagy (!) tehetség, de erősen kétlem, hogy a főszereplőt a művészi előadásra fektetnék. A hirdetett »művészelőadás« szenzációja mégis csak a »művészek« kiskorúsága lehet, a kiskorúság alatt itt a kicsi kort értve. És lehet-e ennek a művészelőadásnak (?) olyan nagy anyagi sikere, mely fölérne avval a pusztulással, melyet a gyermekhez semmiképpen nem illő produkció a kicsinyek lelki világában véghez visz? igazán, hiheti azt egy gondolkodó ember, hogy a heteken át folyó »próbák« és a nyilvános szerepléssel járó izgalmak jó hatással lehetnek a gyermekek idegrendszerére? Föltehető-e, hogy a komédiázás, (mert hiszen másnak nem mondható a gyermekek művészeskedése), a nyilvános szereplés a gyermek nevelésének, a lelki élet fejlődésének és fejlesztésének hasznos segítő eszköze?

Törvény biztosítja az állat- és növényirtást pótló gondozást és gondos pótlását. A fiatal házi állatok, de még a vadak is bizonyos törvényes védő intézkedések által oltalmaztatnak az oktalan kihasználás ellen, de még az erdők faállományát is törvények védik a kíméletlen emberi kéz ellen. Éppen csak az emberi csemeték vannak védtelenül kiszolgáltatva a felnőttek hiúságának és sok esetben kapzsiságának. Azért látunk annyi csodagyermeket és olyan kevés csodaembert. A megcsodált gyermek olyan, mint a melegházi növény: a legkisebb szél, a legcsekélyebb zord érintés menthetetlenül elpusztítja. Pedig a társadalomnak nincs semmi szüksége csodagyermekre. De annál nagyobb szüksége van most és mindenkor edzett, munkabíró, komolysággal, céltudatosan nevelt felnőttekre. A jelenkor, melyben annyi eleven erő és anynyi kész munkaképesség veszendőbe megy, sokszoros nyomatékkal arra inthetné az embereket, hogy ápolják és gondozzák a latens és fejlődő erőket. Mert hiszen rendes, sőt fokozott munkás idő fog bekövetkezni a mostani fájdalmas pusztítás után és akkor munkára képesített és munkához szokott egyénekre lesz szükség, nem pedig értelmetlen »művészelőadásokon« elnéző tapssal fölizgult alakoskodókra.